

MOS Grondwatertechniek

Energie Management Actieplan

Bedrijfsorganisatie:

Contactpersonen:

Adviesbureau:

MOS Grondwatertechniek

Ruud Krug

De Vaart Organisatieadviesbureau

I

1. Kwaliteitsmanagementplan	3
1.1 <i>Uitvoeren van een energie review .....</i>	3
1.2 <i>opstellen van een referentiekader.....</i>	3
1.3 <i>vastleggen van prestatie indicatoren voor monitoren.....</i>	3
1.4 <i>afwijkingen, correcties en corrigerende en preventieve maatregelen.....</i>	3
2. Planning meetmomenten.....	6
2.1 <i>Emissiestromen inventariseren.....</i>	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
2.2 <i>Kwaliteitscontroles.....</i>	6
2.3 <i>Feedback data verzameling.....</i>	6
3. Stuurcyclus.....	8
3.1 <i>Middelen.....</i>	11
4. Belanghebbenden & Sleutelpersonen.....	12
4.1 <i>Overzicht belanghebbenden.....</i>	12
4.2 <i>Overzicht Sleutelpersonen.....</i>	13
5. Communicatieplan.....	15
5.1 <i>SKAO website.....</i>	15
5.2 <i>Interne communicatie.....</i>	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
5.3 <i>Externe communicatie.....</i>	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
Disclaimer & Colofon	17
<i>Uitsluiting van juridische aansprakelijkheid.....</i>	17
<i>Bescherming intellectueel eigendom.....</i>	17

1. Kwaliteitsmanagementplan

1.1 Uitvoeren van een energie review

De emissie-inventarisatie wordt 1x per jaar geëvalueerd en 1x per jaar wordt de CO₂ footprint berekend om te bepalen hoe het energieverbruik en de uitstoot zich ontwikkelen en het gebruik daarbij van de relevante energiebronnen. De input komt van meetresultaten en verbruikgegevens.

Bij het vastleggen van de verbruiks- en emissiegegevens worden de gestelde reductiedoelstellingen geëvalueerd. Hierbij kunnen nieuwe doelstellingen opgesteld worden.

Kwaliteit, arbeidsomstandigheden, veiligheid, milieu en verantwoord ondernemen hebben een prominente rol in onze organisatie. Het kwaliteitsmanagementsysteem, beleid en beleving t.a.v. veiligheid, gezondheid en milieu en de uitvoering van mechanische boringen zijn extern geauditeerd. Op basis hiervan zijn de volgende certificaten aan ons toegekend:

- NEN-EN-ISO 9001:2015 Norm voor kwaliteitsmanagementsysteem;
- VCA* VGM (Veiligheid, Gezondheid en Milieu) Checklist Aannemers;
- BRL SIKB 2100 met bijbehorend protocol 2101 Beoordelingsrichtlijn mechanisch boren;
- CO₂ prestatieladder, trede 3;
- Veiligheidsladder, trede 2;
- BRL SIKB 11000 Ondergrondse deel bodemenergiesystemen.

1.2 opstellen van een referentiekader

Het referentiekader voor MOS wordt gevormd door de emissie inventaris 2025 waar het energieverbruik, de bronnen van het energieverbruik en de CO₂ emissie inzichtelijk zijn gemaakt, de energiebeoordeling 2025, de (SKAO) maatregellijst en lijsten erkende maatregelen energiebesparing en marktontwikkelingen. Aan de hand van deze documenten die onderdeel zijn van de systematiek van de CO₂ prestatieladder wordt jaarlijks geëvalueerd.

1.3 vastleggen van prestatie indicatoren voor monitoren

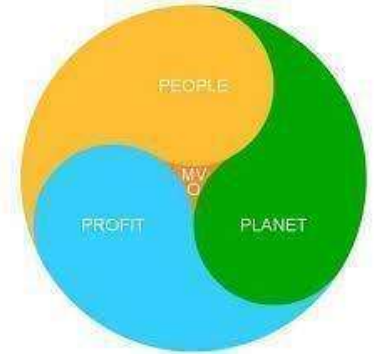
Vanuit de verbruiks- en emissiegegevens zijn de reductie doelstellingen (PI: Performance Indicatoren) geformuleerd. Deze worden tijdens de halfjaarlijkse voortgangsrapportage en het jaarverslag van de directie gemonitord en geanalyseerd. Via de website worden die ook gepubliceerd.

1.4 afwijkingen, correcties en corrigerende en preventieve maatregelen

In de directieoverleg worden de gestelde doelstellingen bewaakt. Afwijkingen, correcties en maatregelen die worden getroffen zullen in de lijst met bewakingsmaatregelen vast gelegd worden om zo het effect van de maatregelen te toetsen.

2. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Mos Grondwatertechniek heeft als onderneming rekening te houden met de 3 pijlers van duurzaam of maatschappelijk verantwoord ondernemen. Te weten:

Profit:

Profit betreft het financiële rendement van een bedrijf. Zonder winst te maken kan een bedrijf niet blijven voortbestaan. Dit geldt ook voor Mos Grondwatertechniek. Echter People en Planet bepalen steeds meer de voorwaarden waaronder die financiële winst kan en mag worden gemaakt.

People:

People heeft betrekking op de mensen binnen en buiten het bedrijf beïnvloed worden door Mos Grondwatertechniek. Intern zijn de arbeidsomstandigheden en de veiligheid van de medewerkers een belangrijk speerpunt van onze strategie. Om dit te borgen is Mos Grondwatertechniek VCA gecertificeerd. Extern hebben we te maken met klanten, leveranciers en overige stakeholders. Mos Grondwatertechniek is integer, doet eerlijk zaken en houdt rekening met de belangen van deze belangrijke stakeholders.

Planet:

Planet heeft betrekking op de effecten op het milieu van de aanwezigheid van de onderneming. Mos Grondwatertechniek is een organisatie waarvan de meeste medewerkers letterlijk met hun voeten in de klei staan. Ons werk zit midden in het milieu. Dat we hier voorzichtig mee om moeten springen is duidelijk. Onze planeet moet immers zo goed mogelijk worden overgedragen aan de volgende generaties. Mos Grondwatertechniek scant voortdurend naar mogelijkheden om hier haar steentje in bij te dragen. Dit uit zich onder meer in het feit dat we BRL 2100 en BRL 11000 gecertificeerd zijn en werken met een ISO 14001 managementsysteem. Dit alles met als doel om de impact op het milieu zoveel mogelijk te minimaliseren.

3. Planning meetmomenten

Voor het meten van de verschillende energiestromen is een plan opgesteld. In de onderstaande tabellen is te zien welke energiefactoren gemeten worden, door wie en waar de informatie verkregen kan worden.

2.1 Datakwaliteitmanagementsplan

Niveau 1

Emisiestroom	Eenheid	Bron	Staat/Personen	Datacontrole	Frequentie	Grote onzekerheid	Onzekerheden en Impact	Verbruiksgedrag
Brandstof bedrijfsmiddelen								
Diesel, benzine, adblue, smeerole - voertuigen en machines	liter	Tankpassen, overzicht metacom	CO2 verantwoordelijke / materieelbeheerder	Uitdraai maken van tankpassen & metacom.	Jaarlijks (Mei)	Laag	Managementsysteem werkt niet goed en dashboard wagens is onslachtig.	Managementsysteem werkend krijgen
Elektra bedrijfsmiddelen								
kWh - Voertuigen en machines	kWh	Laadpassen (vorige jaar factuur door omstandigheden)	CO2 verantwoordelijke / materieelbeheerder	Normaal gesproken uitdraai van verbruik alle laadpassen.	Jaarlijks (Mei)	Hoog	Toegelicht in CO2-verslag, paragraaf onzekerheden en document verbruikscijfers toelichting. Impact wordt gemiddeld ingeschat, omdat er al 7 jaar verbruikscijfers zijn en daarom schattingen waarschijnlijk dichtbij de waarheid liggen. In de toekomst wordt d	Laadpassen weer verkrijgen en koppelen aan voertuigen.
Verbruik panden								
Vastgoed	kWh	Facturen energieleveranciers / meterstanden uitlezen	CO2 verantwoordelijke / materieelbeheerder	Berekening jaarlijks goed te volgen door uitgebreide weergave van methodologie in footprint (tabblad stroomverbruik). Voor 2025 door omstandigheden gecompliceerd en toegelicht in een apart document "Verbruikscijfers toelichting". Komende jaren naar verwachting simpelweg meterstanden uitlezen zelf.	Jaarlijks (Mei)	Hoog	Toegelicht in CO2-verslag, paragraaf onzekerheden en document verbruikscijfers toelichting. Impact wordt gemiddeld ingeschat, omdat er al 7 jaar verbruikscijfers zijn en daarom schattingen waarschijnlijk dichtbij de waarheid liggen. In de toekomst wordt deze onzekerheid niet meer verwacht.	Slimme meters, zelf uitlezen begin en het einde van het jaar van meterstanden.
Vastgoed	Gas (m3)	Facturen energieleveranciers / meterstanden uitlezen	CO2 verantwoordelijke / materieelbeheerder	Berekening jaarlijks goed te volgen door uitgebreide weergave van methodologie in footprint (tabblad stroomverbruik). Voor 2025 door omstandigheden gecompliceerd en toegelicht in een apart document "Verbruikscijfers toelichting". Komende jaren naar verwachting simpelweg meterstanden uitlezen zelf.	Jaarlijks (Mei)	Hoog	Toegelicht in CO2-verslag, paragraaf onzekerheden en document verbruikscijfers toelichting. Impact wordt gemiddeld ingeschat, omdat er al 7 jaar verbruikscijfers zijn en daarom schattingen waarschijnlijk dichtbij de waarheid liggen. In de toekomst wordt deze onzekerheid niet meer verwacht.	Slimme meters, zelf uitlezen begin en het einde van het jaar van meterstanden.

2.2 Kwaliteitscontroles

Generieke data kwaliteitscontroles worden 1x per jaar uitgevoerd door een onafhankelijk persoon (intern/extern). Dit wordt opgenomen in het interne auditverslag. Specifieke datakwaliteitscontroles worden uitgevoerd tijdens de interne controle. In de interne controle wordt ook de emissie inventaris gereviseerd.

2.3 Feedback data verzameling

Elke jaar zal de werkelijke situatie op de projecten en kantoren worden getoetst met de verwachte situatie. Dit wordt per jaarlijks gerapporteerd aan het management. Wanneer afwijkingen worden geconstateerd geeft een rapportage aan welke corrigerende maatregelen worden getroffen. Indien de data verzameling niet voldoet, of niet volledig is zal er een afwijking worden uitgeschreven. Alle registraties worden digitaal opgeslagen, bewaard en gearchiveerd.

4. Stuurcyclus

In onderstaande tabel is nader gespecificeerd welke relevante taken in het kader van het Energie Management Actieplan door de diverse functionarissen binnen MOS worden uitgevoerd.

	Directie	KAM Manager	Co2 verantw.	Webbeh eerder	Medewerk ers MOS	Extern adviseur
Bijhouden website		X				
Interne nieuwsbrief		X	X			
Bijhouden intranet		X	X	X		
Nieuwsberichten aanleveren	X	X	X		X	
Externe communicatie	X	X	X			
Verzamelen gegevens emissie inventaris			X		X	
Opstellen CO2 footprint			X			X
Opstellen emissie inventaris rapport			X			X
Uitvoeren review CO2 reductiesysteem	X		X			X
Bepalen CO2 reductiedoelstellingen	X	X	X			
Bepalen CO2 reductiemaatregelen			X			X
Uitvoeren energie-audit			X		X	X
Up-to-date houden energiemetplan			X			X
Realiseren CO2-reductie doelstellingen	X	X	X		X	
Deelname aan sectorinitiatieven	X		X		X	
Uitvoeren onderzoek naar energiereductie	X		X			X

Implementatie meetplan energie			X		X	
Versturen van nieuwsberichten		X	X			
Goedkeuren van interne communicatie	X					
Goedkeuren van externe communicatie	X	X				
Accorderen van doelstellingen	X					
Accorderen van emissie inventaris	X					

Het onderwerp CO₂ en voortgang in maatregelen en doelstellingen is een vast agendapunt tijdens frequente overleggen van MOS voor het management, maar ook personeelsoverleggen.

Om de gestelde reductie doelstellingen te kunnen realiseren past MOS haar integrale ISO9001:2015 werkwijze ook toe op de CO₂ prestatieladder. Hierbij is het monitoren, meten en analyseren van de gegevens een essentieel onderdeel om op effectiviteit van de reductie maatregelen te toetsen en daarmee het behalen van de reductie doelstellingen toe halen en te borgen.

De Planfase

Het analyseren van het energieverbruik en het opstellen van de doelstelling behoren tot de PLAN-fase. In de inventarisatie van reductiemogelijkheden en de maatregelenlijst worden de kansen om tot een reductie te komen opgesomd. Jaarlijks worden doelen geformuleerd in de maatregelenlijst.

Do-fase

Het implementeren van de gekozen maatregelen behoort tot de DO-fase. De kansen uit de maatregelenlijst met het meeste effect en die bedrijfseconomisch het meeste rendement opleveren zullen als eerste worden opgepakt. Het besluit tot uitvoering van een maatregel zal door de directie en de KAM coördinator worden genomen. Hierbij worden de volgende aspecten uitgewerkt:

- Energieaspect;
- Maatregelen;
- Start- en einddatum implementatie;
- Daadwerkelijk verwachte resultaten.

Check-fase

Het effect van de genomen maatregelen en de trends in het energieverbruik moet periodiek geanalyseerd en beoordeeld worden. Het inventariseren en analyseren van de emissies zal jaarlijks worden gedaan. De rapportage hiervan zal gepresenteerd op de website.

Act-fase

Het energiebeleid en het energiemanagementprogramma zal jaarlijks worden geëvalueerd tijdens de jaarlijkse beoordeling van het management systeem. De resultaten hiervan dienen als input voor het op te stellen beleid voor het volgende jaar.

De volgende aspecten komen in deze evaluatie aan de orde:

- In hoeverre wordt de reductiedoelstelling voor het onderhavige jaar gerealiseerd;
- Wat is de status van de genomen maatregelen ten aanzien van de reductie van het energieverbruik;
- Wat zijn de nieuwe kansen om het energieverbruik te reduceren;
- Hoe is de betrokkenheid van de medewerkers;
- Wat is de effectiviteit van de communicatie.

Cirkel: herhaal voortdurend bovenstaande stappen

3.1 Middelen

Voor het uitvoeren van het plan van aanpak, het behouden van het CO₂-Prestatieladder certificaat en participatie aan initiatieven hebben we als directie een budget beschikbaar gesteld. De kosten voor het jaarlijks onderhouden van de CO₂-Prestatieladder zijn als volgt:

- € 3.750.- Personeelswerkzaamheden (50 uur, 75,- per uur)
- € 5.000.- (Eenmalige) Ondersteuning adviesbureau
- € 20.000.- Uitvoeren plan van aanpak (continue vervangen wagens voor EV)
- € 3.500.- Kosten certificering per jaar
- € 500.- Contributie SKAO
- € 500.- Initiatieven

De eventuele besparingen die de maatregelen opleveren, worden waar het kan gebruikt om te investeren in nieuwe maatregelen.

5. Belanghebbenden Sleutelpersonen

4.1 Overzicht belanghebbenden

Intern

Type belanghebbenden	Bijdrage & Belang	Communicatiemiddelen
Medewerkers	Medewerkers hebben belang bij een gezonde werkomgeving en hoe minder er direct wordt uitgestoten hoe gezonder de werkomgeving. Medewerkers op kantoor kunnen kleine beetje bijdragen door bewust om te gaan met het stroom verbruik op kantoor voor licht, koeling en verwarming. Medewerkers die leasewagens hebben kunnen bijdragen door zuinig te rijden en af te wegen of een meeting ook niet online kan. Medewerkers op projecten kunnen bijdragen door materieel niet te veel stationair te laten draaien en zuinig te gebruiken.	Poster infographic, meetings
Directie	Voor de directie is het belang groot om door verminderd energieverbruik ook geld te besparen en de reputatie te verbeteren. De directie is verantwoordelijk voor het goedkeuren van verduurzamingsinvesteringen.	Poster infographic, meetings

Extern

Type belanghebbenden	Belang in het CO2-beleid	Communicatiemiddelen
De wereld	Een goed voorbeeld doet goed volgen. Mos Grondwatertechniek wil een voorbeeldfunctie hebben binnen de branche.	Externe communicatie als website
Leveranciers	Zij hebben zelf een CO2 prestatieladder en verwachten dit nu ook van onderaannemers. Deze leveranciers zijn door Mos Grondwatertechniek te beïnvloeden om mee te denken over de CO2 reductie. We kunnen hier nieuwe ideeën uit halen door constructief met ze in gesprek te gaan. Hierbij is het van belang dat er helder, transparant en duidelijk wordt gecommuniceerd. Ook met deze leveranciers is het van belang dat ze op hun eigen niveau meedenken over hoe hun kunnen bijdragen over de CO2 reductie. De belangrijkste leveranciers van Mos Grondwatertechniek waren in 2024: 1. Mos Grondmechanica 2. BoutenGeotron 3. Bredenoord 4. Mos Grondmechanica B.V. 5. Sarpi Remediation B.V.	Persoonlijk contact
Opdrachtgevers(indirect ook gemeenten en rijkswaterstaat)	Opdrachtgevers eisen dat wij aan CO2 reductie doen. Hiermee kunnen we meedoen aan aanbestedingen en een gunningsvoordeel verkrijgen. De opdrachtgevers van Mos Grondwatertechniek hebben het reduceren van CO2 hoog in het vaandel staan,	Meetings, mail

zodende heeft deze opdrachtgever er belang bij dat hun leverancier bezig is met de CO2 reductie. Het is tevens van belang om hier transparant te reduceren en te kunnen leren van onze expertise.

4.2 Overzicht Sleutelpersonen

Functie	Verantwoordelijkheden	Training/Vaardigheden/Ervaringen
CO2-Verantwoordelijke + Materieelbeheerder (Ruud Krug)	Zie stuurcyclus paragraaf 3	Inmiddels al sinds 2013 betrokken bij de CO2-certificering en hiermee ruime ervaring en kennis op dit gebied. Coördinatie van CO ₂ -Prestatieladder traject. Kennis van CO ₂ -footprint (GHG-protocol) en monitoring van reductiemaatregelen. Binnen zijn functie neemt hij deel aan Stichting Positieve Impact, waarbij hij meer kennis opdoet over verduurzaming.
KAM-Manager	Zie stuurcyclus paragraaf 3	Ervaring met interne en externe communicatie. Verantwoordelijk voor communicatie over CO ₂ -beleid, doelstellingen en voortgang (website, rapportages, interne communicatie). Denkt en helpt ook mee bij de verduurzamingsmaatregelen.
Medewerkers	Medewerkers zijn uiteindelijk vaak de gebruikers van de bedrijfsmiddelen en hebben hiermee een invloed hoe zuinig materieel wordt gebruikt en hoe goed het wordt onderhouden. Ook kunnen zij beter kansen en uitdagingen herkennen door het bezig zijn met het uitvoerende werk.	Poster infographic, meetings
Algemeen Directeur	Zie stuurcyclus paragraaf 3	Eindverantwoordelijk voor CO ₂ -beleid en strategische doelstellingen. Ervaring met beleidsvorming en besluit-vorming. Borging van middelen en managementbetrokkenheid.

6. Communicatieplan

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe MOS intern en extern communiceert over het CO₂-beleid, de doelstellingen en de voortgang van het plan van aanpak zoals beschreven in hoofdstuk 1.B.1 van dit document.

Het doel van deze communicatie is:

- transparantie bieden over de CO₂-prestaties van MOS;
- medewerkers bewust maken van hun rol in het verminderen van energieverbruik en CO₂-uitstoot;
- opdrachtgevers, ketenpartners en andere stakeholders informeren over het CO₂-beleid en de voortgang van de reductiedoelstellingen;
- samenwerking stimuleren op het gebied van CO₂-reductie en duurzaamheid.

De communicatie richt zich op zowel interne als externe doelgroepen zoals beschreven in hoofdstuk 4.

5.1 SKAO website

MOS publiceert relevante informatie over haar CO₂-beleid via de website van de organisatie en conform de eisen van de CO₂-Prestatieladder op de website van de SKAO.

De volgende informatie wordt minimaal jaarlijks gepubliceerd:

- de CO₂-footprint;
- de reductiedoelstellingen;
- het energie management actieplan;
- de voortgang van de reductiemaatregelen;
- deelname aan initiatieven.

Deze informatie wordt minimaal één keer per jaar geactualiseerd.

Wat?	Wie?	hoe?	Doelgroep	Wanneer?	Waarom?
CO ₂ footprint (emissie inventaris)	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Via nieuwsbrief	intern	Q1 / Q3	CO ₂ -Prestatieladder eis 3.C.2
CO ₂ footprint (emissie inventaris)	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Via internetsite	extern	Q1 / Q3	CO ₂ -Prestatieladder eis 3.C.2
CO ₂ reductiedoelstellingen, subdoelstellingen & maatregelen.	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Via nieuwsbrief	intern	Q1 / Q3	CO ₂ -Prestatieladder eis 3.C.2
CO ₂ reductiedoelstellingen, subdoelstellingen &	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Via internetsite	extern	Q1	CO ₂ -Prestatieladder eis 3.C.2

maatregelen.					
Mogelijkheden voor individuele bijdrage, huidig energiegebruik en trends binnen het bedrijf.	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Via nieuwsbrief	intern	Q1 / Q3	CO ₂ -Prestatieladder eis 3.C.2
Mogelijkheden voor individuele bijdrage, huidig energiegebruik en trends binnen het bedrijf.	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Via internetsite	extern	Q1 / Q3	CO ₂ -Prestatieladder eis 3.C.2
CO ₂ reductietips	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Nieuwsbrief/toolbox	Intern	Divers	Betrokkenheid medewerkers stimuleren
CO ₂ projecten met gunningsvoordeel	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Medewerkers	Intern	Op projectniveau	Betrokkenheid medewerkers
CO ₂ projecten met gunningsvoordeel	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Website SKAO	Extern	Op projectniveau	
CO ₂ projecten met gunningsvoordeel	Verantwoordelijke CO ₂ reductie	Met opdrachtgever	Extern	Op projectniveau	

Website

Op de website wordt een dynamische pagina ingericht en bijgehouden omtrent het CO₂ reductiesysteem.

Tekstuele informatie

Op de apart ingerichte pagina op de website bevindt zich te allen tijde up to date informatie over:

- De CO₂ footprint (Emissie inventaris)
- De CO₂ reductiedoelstellingen (en voortgang hiervan);
- Acties en initiatieven waarvan deelnemer en/of oprichter.
- Communicatieberichten

Disclaimer & Colofon

Uitsluiting van juridische aansprakelijkheid

Hoewel dit rapport met de grootste zorgvuldigheid is samengesteld en gebruik is gemaakt van betrouwbare bronnen, kan De Vaart Organisatieadviesbureau geen garanties geven ten aanzien van de volledigheid, juistheid of actualiteit van de verstrekte informatie. Eventuele onjuistheden of onvolledigheden kunnen niet leiden tot aansprakelijkheid van De Vaart Organisatieadviesbureau voor directe of indirecte schade, van welke aard dan ook.

De verantwoordelijkheid voor de implementatie en bewaking van de in dit rapport genoemde doelstellingen en maatregelen berust volledig bij de opdrachtgever. De Vaart Organisatieadviesbureau kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het niet behalen van gestelde doelen of voor fouten als gevolg van onjuist of onvolledig aangeleverde informatie door de opdrachtgever.

In geen enkel geval is Organisatieadviesbureau De Vaart B.V., noch haar medewerkers, vertegenwoordigers of freelancers aansprakelijk voor indirecte schade, gevolgschade of immateriële schade, waaronder verlies van inkomsten, winstderving of gemiste zakelijke kansen.

Bescherming intellectueel eigendom

Alle rechten met betrekking tot de inhoud van dit rapport, waaronder begrepen auteursrechten en andere intellectuele eigendomsrechten, berusten bij De Vaart Organisatieadviesbureau, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Verveelvoudiging, verspreiding of ander gebruik van (delen van) dit document is uitsluitend toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van De Vaart Organisatieadviesbureau.

Ondertekening

Auteur(s):	Ruud Krug
Kenmerk:	Energie Management Actieplan 2026
Datum ondertekening:	18-06-2026
Verantwoordelijke projectleider:	CO2-Verantwoordelijke